

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Соціологічні методи дослідження масових комунікацій

Галузь знань	05 – Соціальні та поведінкові науки
Шифр та назва спеціальності	054 – Соціологія
Назва освітньо-професійної програми	Масові комунікації цифрового суспільства
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Факультет	Бізнесу та соціальних комунікацій
Кафедра	Журналістики, соціальних комунікацій і IT-права
Статус навчальної дисципліни	ОК-5 ОПП «Масові комунікації цифрового суспільства»
Форма навчання	Денна

Викладач

Ятвецька Ганна Володимирівна
hanna.yatvetska@gmail.com

Доцент кафедри Журналістики,
соціальних комунікацій і IT-права,
кандидат соціологічних наук, доцент

Загальна інформація про дисципліну

Анотація до
дисципліни

Курс " Соціологічні методи дослідження масових комунікацій " тісно пов'язаний з такими базовими курсами, як "Соціальна філософія", "Соціальна психологія", "Політологія". Навчання спрямовано на:

- 1) формування уявлень про ЗМК як соціальний інститут, розвиток якого тісно пов'язаний з розвитком

	<p>людської цивілізації;</p> <p>2) отримання системного комплексу знань про інформаційну індустрію як соціальний інститут;</p> <p>3) вивчення впливу ЗМК на індивід, соціум, громадську думку;</p> <p>4) вивчення соціологічних досліджень в галузі функціонування інституту ЗМК,</p> <p>5) засвоєння методик, за допомогою яких можна отримати уявлення про якісні та кількісні характеристики ЗМК.</p>
Мета дисципліни	– є ознайомлення зі специфічною природою засобів масової комунікації; поглиблення розуміння системності як важливої ознаки засобів масової комунікації у сьогоденні; закріплення розуміння функціональних особливостей засобів масової комунікації та їх ролі у житті сучасної людини і соціуму.
Компетентності, формуванню яких сприяє дисципліна	<p>ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК02. Здатність працювати автономно.</p> <p>ЗК06. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p> <p>СК01. Здатність аналізувати соціальні явища і процеси.</p> <p>СК02. Здатність виявляти, діагностувати та інтерпретувати соціальні проблеми українського суспільства та світової спільноти.</p> <p>СК04. Здатність збирати та аналізувати емпіричні дані з використанням сучасних методів соціологічних досліджень.</p>
Результати навчання	ПР05. Здійснювати пошук, аналізувати та оцінювати необхідну інформацію в науковій літературі, банках даних та інших джерелах.
Обсяг дисципліни	Загальний обсяг дисципліни: 5 кредити ЄКТС 150 годин. Для денної форми навчання: лекції – 34 годин, практичні заняття – 20 години, самостійна робота – 96 годин.
Форма підсумкового контролю	Іспит
Терміни викладання дисципліни	Дисципліна викладається у 1-му семестрі (1–18 тижні)

Програма дисципліни

Тема 1.	<p><i>Вступ до соціології масових комунікацій. Сучасні масові комунікації</i></p> <p>Концепція інформаційно-комунікативного суспільства. Роль та значення масової комунікації в сучасному світі. Глобалізація та локалізація масової комунікації. Актуальність вивчення масової комунікації. Масова комунікація: визначення поняття. Структурні складові комунікаційних процесів. Особливості інформаційних процесів в суспільствах традиційного та сучасного типів. Типології сучасних засобів масової комунікації. Масова комунікація як предмет наукового аналізу. Соціологія масової комунікації як мультипарадигмальна дисципліна.</p>
----------------	---

Тема 2.	<p><i>Ретроспективний аналіз розвитку соціології масових комунікацій</i></p> <p>Загальна характеристика досліджень масової комунікації зарубіжних авторів. Наукові доробки Ф. Фетона, Г. Тарда, У. Ліппмана, К. Ховленда, Г. Лассуела, Т. Адорно та М. Хоркхаймера («перший етап»). «Другий етап» розвитку досліджень. Дослідження П. Лазарсфельда, Р. Мертона, К. Левіна, С. Стауффера, Д. Уеплса. Дослідження масової комунікації останнього часу та сучасність. Дослідження Б. Берельсона, Дж. Клаппера, У. Шрамма, С. Сіберта. Т. Петерсона, М. Маклюєна, Дж. Гербнера, Д. Мак-Куюла, Е. Ноель-Нойман. Розвиток соціології масової комунікації у вітчизняних дослідженнях. Характеристика основних напрямків розвитку соціології масової комунікації. Дослідження Б. Грушина, Б. Фірсова, В. Ядова, Т. Дрідзе, М. Назарова, І. Фомічової та ін. Медіацентристський та соціоцентристський підходи в дослідженнях масової комунікації. Сучасні соціологічні студії масової комунікації (дослідження Ф. Шаркова, А. Родіонова, В. Березіна, М. Назарова, Л. Федотової, Т. Науменко та ін.).</p>
Тема 3.	<p><i>Структурно-функціональна традиція аналізу масової комунікації</i></p> <p>Структурно-функціональна парадигма соціальних наук. Масова комунікація як соціальна система. Види комунікативних систем. Функції масової комунікації на рівні суспільства та на індивідуальному рівні. Структурно-функціональні моделі масової комунікації (М. де Флюєр, Б. Вестлі, М. Маклюєн). Можливості та обмеженості підходу до дослідження масової комунікації.</p>
Тема 4.	<p><i>Семіологічний підхід в дослідженні масової комунікації</i></p> <p>Семіотика як наука. Ф. Соссюр та Ч. С. Пірс як засновники семіології. Комунікація як явище, що пов'язане з утворенням значень. Проблема значення та знаку. Типи та організації знаків. Денотат та коннотат. Структура міфу в семіології. Семіологічний підхід в дослідженні телебачення. Застосування семіотики в практиці вивчення реклами.</p>
Тема 5.	<p><i>Масова комунікація в постмодерністській перспективі</i></p> <p>Соціально-економічні тенденції сучасності. Концепція «глобальної деревні». Постмодернізм як образ думок. Життєві стратегії та нові культурні форми. Масова комунікація та гіперреальність.</p>
Тема 6.	<p><i>Соціологічний аналіз ефектів масової комунікації</i></p> <p>Поняття ефекту масової комунікації. Види ефектів. Перші дослідження ефектів масової комунікації. Концепції опосередкованого впливу масової комунікації. Загальна характеристика сучасного етапу вивчення ефектів масової комунікації. Концептуальні моделі ефектів масової комунікації: встановлення пунктів порядку денного; спіраль мовчання; теорії інформаційного дефіциту; модель залежності ефектів масової комунікації; підхід корисності та задоволення потреб.</p>
Тема 7.	<p><i>Аналіз змісту масової комунікації</i></p> <p>Аналіз змісту як метод соціологічного дослідження. Текст як показник намірів комунікатора. Текст та можливості аналізу аудиторії. Дослідження змісту як наукова процедура. Інтерпретація результатів дослідження.</p>
Тема 8.	<p><i>Соціологічні дослідження аудиторії масової комунікації</i></p> <p>Аудиторія як об'єкт і суб'єкт комунікації. Особливості соціологічного дослідження аудиторії. Методологічні процедури дослідження аудиторії. Способи виміру теле-, радіоаудиторії. Якісні методики вивчення аудиторії.</p>

Список рекомендованих джерел

1. Berger A. Media and Communication Research Methods : Introduction to Qualitative and Quantitative Approaches. 3rd ed. San Francisco : SAGE, 2014. 364 p.
2. Innovative Methods in Media and Communication Research / Eds. S. Kubitschko, A. Kaun. Switzerland : Palgrave Macmillan, 2016. 330 p.
3. Забузова В. В. Методи дослідження аудиторій масової комунікації: преса, радіо, телебачення та інтернет. *Наукові записки Національного університету «Києво-Могилянська академія. Соціологічні науки*. Київ, 2009.
4. Зацерковний В. І. Методологія наукових досліджень: нав. посіб. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
5. Іванов О. В. Класичний контент-аналіз та аналіз тексту: термінологічні та методологічні відмінності / О. В. Іванов // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, Харків: Видавничий центр ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013.
6. Костенко Н., Іванов В. Досвід контент-аналізу. Моделі та практики. / Наталія Костенко, Валерій Іванов. – К.: Центр вільної преси, 2003. – Розділ 2. – С. 26.
7. Костенко Н., Іванов В. Досвід контент-аналізу: моделі та практики : монографія. Київ : центр вільної преси, 2003. 200 с
8. Мак-Квейл, Д. Теорія масової комунікації // Деніс Мак-Квейл [перекл. з англ. О. Возьна, Г. Сташків]. – Львів: Літопис, 2010;– С. 301–328.
9. Паніотто В., Харченко Н. Методи опитування. Київ, Вид.дім «Києво-могилянська академія», 2017 – 350 с.
10. Соціологія: навчальний посібник / за ред. С.О. Макеева. 4-те вид. Київ: Знання, 2008. 566с.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.nbuv.gov.ua> – Сайт Національної бібліотеки України імені В.Вернадського.
2. <http://j-school.kiev.ua> – Сайт Могилянської школи журналістики Національного університету “Києво-Могилянська академія”.
3. <http://www.researchgate.net> – мережа для пошуку наукової літератури Research Gate
4. <http://www.scholar.google.com> – мережа для пошуку наукової літератури Google Scholar
5. <http://www.academia.edu> – мережа для пошуку наукової літератури Academia

Інформація про консультації

Щосуботи у вересні-грудні 2024 року з 9³⁵ до 10⁵⁵ год., ауд. 323 – доц. Ятвецька Ганна Володимирівна запрошує вас на конференцію Zoom.

Посилання на Zoom <https://us06web.zoom.us/j/81312558689?pwd=bFpaemZXOFV2cU5PUS9hNEhVY1FZQT09>

Загальна схема оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Шкала ЄКТС	Оцінка за національною шкалою		Нарахунок	Бали нараховуються таким чином: <i>Оцінювання знань здобувачів вищої освіти</i>
		для іспиту	для заліку		

90-100	A	Відмінно	зараховано	<i>здійснюється за 100-бальною шкалою</i> і становить: за поточну успішність (участь у практичних заняттях, виконання практичних завдань та контрольних робіт) – до 60 балів, за результати екзамену – до 40 балів.
82-89	B	Добре		
74-81	C			
64-73	D	Задовільно		
60-63	E			
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	Не зараховано з можливістю повторного складання	
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

Політика опанування дисципліни

Відвідування: Здобувачі вищої освіти самостійно планують відвідування лекційних занять, що проводяться в межах дисципліни. Присутність на практичних заняттях та контрольних заходах (екзамен/залік) є обов'язковою. При проведенні занять в онлайн режимі, присутність здобувача враховується у разі відкритого вікна.

Дотримання принципів академічної доброчесності: Підготовка усіх завдань, письмових робіт і т. ін., що виконуються в межах дисципліни, здійснюється здобувачем вищої освіти самостійно, на засадах академічної доброчесності. Викладач має право для перевірки робіт застосовувати програму Unicheck.

Умови зарахування пропущених занять:

Інші умови: Навчально-методичні матеріали дисципліни розміщені на платформі Moodle.

